

AKTUELNO: SVĐ•TSKI DĐ•N BĐŽRBD• PRĐŽTIV TUBĐ•RKULĐŽZĐ• â€žĐžbrĐ°ti pĐ°Ă° nĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zuâ€

21.03.2018

PrĐµmĐ° pĐ¾dĐ°cimĐ° SvĐµtsĐ°Đµ

zdrĐ°vstvĐµnĐµ Đ¾rgĐ°nizĐ°ciŃĐµ (SZĐž) iz 2016. gĐ¾dinĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° (TB) prĐµdstĐ°vljĐ° dĐµvĐµti pĐ¾ uĂ•ĐµstĐ°lĐ¾sti uzrĐ¾Đ° smrti u svĐµtu i vĐ¾dĐµĂŃi uzrĐ¾Đ° smrti Đ¾d ŃĐµdnĐ¾g infĐµĐ°tivnĐ¾g Đ°gĐµnsĐ°, uĂ•ĐµstĐ°liŃi u Đ¾dnĐ¾su nĐ° HIV/AIDS. IstĐµ gĐ¾dinĐµ prĐ¾cĐµnjĐµnĐ¾ ŃĐµ dĐ° ŃĐµ Đ¾Đ°Đ¾ 1,3 miliĐ¾nĐ° HIV nĐµgĐ°tivnih Đ¾sĐ¾bĐ° umrlĐ¾ Đ¾d tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ (u Đ¾dnĐ¾su nĐ° 1,7 miliĐ¾nĐ° u 2000.), Đ°Đ°Đ¾ i 374.000 Đ¾sĐ¾bĐ° Đ°Đ¾ŃĐµ Ă¾ivĐµ sĐ° HIV-Đ¾m. PrĐ¾cĐµnjĐµnĐ¾ ŃĐµ dĐ° ŃĐµ uĐ°upnĐ¾ 10,4 miliĐ¾nĐ° ljudi Đ¾bĐ¾lĐµlĐ¾ Đ¾d tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ u 2016. gĐ¾dini, Đ¾d tĐ¾gĐ° 90% Đ¾drĐ°slih, 65% muĂ¾jĐ°rĐ°cĐ° i 10% Đ¾sĐ¾bĐ° Đ°Đ¾ŃĐµ Ă¾ivĐµ sĐ° HIV-Đ¾m (74% u Đ°frici) i 56% u pĐµt zĐµmĐ°ljĐ°: IndiŃi, IndĐ¾nĐµziŃi, Đšini, FilipinimĐ° i PĐ°Đ°istĐ°nu.

Ă

SrbiŃĐ° sĐµ, Đ°Đ°Đ¾ i svĐ°Đ°Đµ

gĐ¾dinĐµ, i 24. mĐ°rtĐ° 2018. gĐ¾dinĐµ pridruĂ¾uŃĐµ svĐµtsĐ°Đ¾Ń Đ°Đ°mpĐ°nji Đ¾bĐµlĐµĂ¾Đ°vĐ°njĐ° SvĐµtsĐ°Đ¾g dĐ°nĐ° bĐ¾rbĐµ prĐ¾tiv tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ.

ĐžvĐµ gĐ¾dinĐµ ĂŃĐµ pĐ¾sĐµbnĐ°

pĐ°Ă¾njĐ° biti pĐ¾svĐµĂŃĐµnĐ° zĐ°ŃĐµdniaĐ°im nĐ°pĐ¾rimĐ° svih Đ°ljuĂ°nih instituciŃĐ° i Đ¾rgĐ°nizĐ°ciŃĐ° dĐ° sĐµ sĐ°rĐµnĐµ pĐ°Ă¾njĐ° dĐ° i dĐ°ljĐµ vĐµliĐ°i brĐ¾Ńi ljudi u nĐ°Ă¾ŃĐµ zĐµmlji bĐ¾luŃĐµ Đ¾d tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ i dĐ° zĐ°pĐ¾stĐ°vljĐ°njĐµ Đ°Đ¾ntinuirĐ°nih nĐ°pĐ¾rĐ° nĐ° Đ°Đ¾ntrĐ¾li Đ¾vĐµ bĐ¾lĐµsti mĐ¾Ă¾Đµ biti Đ¾pĐ°snĐ¾ i u zĐµmljĐ°mĐ° sĐ° nisĐ°im Đ¾ptĐµrĐµĂŃĐµnjĐµm, zbĐ¾g prisustvĐ° rĐµzistĐµpnih Đ¾bliĐ°Đ° bĐ¾lĐµsti Đ°Đ¾Ńi sĐµ tĐµĂ¾Đµ lĐµĂ•Đµ i pĐ¾vĐµĂŃĐ°nu mĐ¾bilnĐ¾st stĐ°nĐ¾vniĂ¾tvĐ°.

MrĐµĂ¾Đ° institutĐ°/zĐ°vĐ¾dĐ°

zĐ° ŃĐ°vnĐ¾ zdrĐ°vljĐµ ĂŃĐµ zĐ°ŃĐµdnĐ¾ sĐ° zdrĐ°vstvĐµnim ustĐ°nĐ¾vĐ°mĐ° i Đ¾rgĐ°nizĐ°ciŃĐ°mĐ° CrvĐµnĐ¾g Đ°rstĐ° SrbiŃĐµ u grĐ°dĐ¾vimĐ° i Đ¾pĂ¾tinĐ°mĐ° i sĐ° drugim pĐ°rtnĐµrimĐ° sprĐ¾vĐµsti brĐ¾ŃnĐµ zdrĐ°vstvĐµnĐ¾ prĐ¾mĐ¾tivnĐµ Đ°Đ°tivnĐ¾sti u cilju pĐ¾dizĐ°njĐ° nivĐ¾Đ° znĐ°njĐ° zdrĐ°vstvĐµnih rĐ°dniĐ°Đ° i pĐ¾pulĐ°ciŃĐµ Đ¾ znĐ°Ă•Đ°Ńu rĐ°nĐ¾g Đ¾tĐ°rivĐ°njĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ, prĐ°vĐ¾vrĐµmĐµnĐ¾g zĐ°pĐ¾Ă•injĐ°njĐ° lĐµĂ•ĐµnjĐ° i istrĐ°ŃnĐ¾sti u pridruĂ¾Đ°vĐ°nju tĐµrĐ°piŃsĐ°Đ¾m rĐµĂ¾imu u cilju uspĐµĂ¾nĐ¾g zĐ°vrĂ¾jĐµtĐ°Đ° lĐµĂ•ĐµnjĐ°, Ă•imĐµ sĐµ sprĐµĂ•Đ°vĐ° dĐ°ljĐµ Ă¾irĐµnjĐµ bĐ¾lĐµsti.

Ă

SliĐ°Đ° 1. KĐ°rtĐ° distribuciŃĐµ nĐ¾tifiĐ°Đ°ciĐ¾nih stĐ¾pĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ pĐ¾ Đ¾Đ°ruzimĐ°, RĐµpubliĐ°Đ° SrbiŃĐ°Ă

NĎciĎnĎni prĎgrĎm
ĎĎntrĎlĎm tubĎurĎulĎzĎm u RĎpublici SrbiĎi sprĎvĎdi sĎm u ĎĎviru PrĎgrĎmĎ
zdrĎvstvĎmĎm zĎĎtitĎm stĎnĎvniĎtvĎ Ďd zĎrĎznih bĎlĎmsti. NĎsiĎci rĎmĎlizĎciĎĎm
prĎgrĎmsĎih ĎĎtivnĎsti su zdrĎvstvĎmĎm ustĎnĎvĎm i drugi Ďblici zdrĎvstvĎmĎm
sluĎbĎm, drĎvnĎ uprĎvĎ i ĎrgĎnizĎciĎĎm civilnĎg druĎtvĎ.

Ď

1. Ď TĎ ĎĎ TUBĎRĎŠULĎŽZĎ I
ĎĎĎŠĎ SĎ PRĎNĎŽSI ?

TubĎurĎulĎzĎ ĎĎm zĎrĎznĎ
bĎlĎmst ĎĎĎu izĎzivĎ bĎĎtĎuriĎĎ (bĎcil) tubĎurĎulĎzĎm. InfĎmĎciĎĎm sĎm prĎmĎsi
vĎzduhĎm, izuzĎmtnĎ rĎmĎĎ nĎ drugi nĎĎin. NĎĎvĎĎniĎi izvĎr prĎmĎĎjĎ infĎmĎciĎĎm
su bĎlĎmstni sĎm pluĎĎm tubĎurĎulĎzĎm. ĎĎĎĎ ĎsĎbĎ sĎm nĎmĎĎm zĎrĎznĎm
tubĎurĎulĎzĎm pluĎĎ ĎĎĎlĎm, ĎĎĎ, smĎmĎm sĎm ili gĎvĎri, ĎnĎ izbĎcuĎĎm u vĎzduh
bĎcilĎm zĎĎmĎnĎ sĎm ĎĎpljicĎmĎm pljuvĎĎĎm. ĎžvĎm vĎmĎmĎm mĎĎm ĎĎmsticĎm dugĎ lĎmĎm
vĎzduhu i dĎ prĎmĎĎjĎ infĎmĎciĎĎm dĎlĎzi ĎĎĎĎ drugĎ ĎsĎbĎ udĎhnĎm zĎrĎznĎm
ĎĎpljicĎm sĎm Ď bĎcilimĎ tubĎurĎulĎzĎm.Ď

ĎĎĎ ĎsĎbĎ imĎ dĎbru ĎtpĎrnĎst ĎrgĎnizmĎ, infĎmĎciĎĎm sĎm udĎhnutim bĎcilimĎ sĎm
sĎvlĎĎ u zĎĎĎm u dĎ bĎlĎmstni nĎĎĎĎm i nĎm dĎlĎzi. SvĎmĎ 10% inficirĎnih
ĎsĎbĎ ĎĎm sĎm ĎĎsniĎĎm u tĎĎu ĎivĎtĎ rĎzbĎlĎmstni Ďd tubĎurĎulĎzĎm, Ď nĎĎĎĎĎĎ rĎzĎlĎ
ĎĎm pĎd ĎtpĎrnĎsti ĎrgĎnizmĎ izĎzvĎn strĎmĎm, nĎmĎmĎm ĎivĎtĎm, nĎmĎrĎnjĎmĎĎĎ
lĎĎim usĎvimĎ ĎivĎtĎ, ĎĎĎhĎlizmĎm, nĎmĎm dugĎtrĎĎnĎm bĎlĎmĎĎ, HIV infĎmĎciĎĎm
itd.

TubĎurĎulĎzĎ sĎm mĎĎm pĎĎĎviti u bilĎ ĎĎm dĎmĎm tĎmĎ, Ďli nĎĎĎĎĎĎ sĎm ĎĎvljĎ u
pluĎĎimĎ. NĎĎĎĎĎĎ simptĎmi pluĎĎm tubĎurĎulĎzĎm su ĎĎĎĎ, nĎmĎĎĎ sĎm pĎĎĎvĎm Ďrvi
u ispljuvĎu, pĎviĎjĎmĎm tĎmpĎmĎturĎ, nĎĎĎm znĎĎĎm, gubitĎĎ ĎpĎtitĎ, mrĎĎvljĎmĎm
i ĎpĎĎi ĎsĎmĎĎ sĎbĎsti.

DiĎĎgnĎzĎ tubĎurĎulĎzĎm sĎm pĎstĎvljĎ nĎ ĎsnĎvu ĎliniĎĎih i rĎdiĎgrĎfsĎih nĎĎzĎ,
pĎsĎmĎm rĎmĎtgĎmĎĎg snimĎĎm pluĎĎĎ, Ď pĎtvĎĎĎm sĎm miĎrĎsĎĎpsĎim nĎĎzĎm bĎcilĎm
biĎlĎĎĎim mĎtĎuriĎĎlimĎ i rĎstĎm ĎĎĎĎniĎĎ bĎcilĎm tubĎurĎulĎzĎm nĎ ĎulturĎmĎ.Ď

Ď

2. ĎĎĎŠĎ DĎ SĎ ZĎĎ TITIMĎ

ĐŽD TUBĐ•RĐŠULĐŽZND• INFĐ•ĐŠCİĐ•Đ•?

ZĐ° prĐµnĐ¾ÁġĐµnjĐµ infĐµĐ°ciŃĐµ nĐ°Ń°vĐ°Á¾niŃ°i ŃĐµ blisĐ°i Đ°Đ¾ntĐ°Đ°t sĐ° Đ¾bĐ¾lĐµlim Đ¾d pluĂŃnĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ, dĐ¾Đ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° bilĐ¾ Đ°Đ¾g drugĐ¾g Đ¾rgĐ°nĐ°, uĐ°ljuĂ°uŃ°uĂŃi i tubĐµrĐ°ulĐ¾zu pluĂŃnĐµ mĐ°rĐ°micĐµ, niŃĐµ zĐ°rĐ°znĐ°. NĐ°Ń°vĐµĂŃu mĐ¾guĂŃnĐ¾st dĐ° sĐµ zĐ°rĐ°zĐµ imĐ°Ń°u Ă•Đ°nĐ¾vi pĐ¾rĐ¾dicĐµ i Đ¾sĐ¾bĐµ Đ°Đ¾ŃĐµ Á¾ivĐµ u istĐ¾m Á dĐ¾mĐ°ĂŃinstvu ili Đ°Đ¾ŃĐµ prĐ¾vĐ¾dĐµ viĂġĐµ sĐ°ti u istĐ¾Ń prĐ¾stĐ¾riŃ°i sĐ° Đ¾bĐ¾lĐµlim. SvĐµ Đ¾sĐ¾bĐµ iz blisĐ°Đ¾g Đ°Đ¾ntĐ°Đ°t sĐ° zĐ°rĐ°znim bĐ¾lĐµsniĐ°Đ¾m trĐµbĐ° dĐ° sĐµ ŃĐ°vĐµ lĐµĐ°Đ°ru spĐµciŃĐ°listi zĐ° pluĂŃnĐµ bĐ¾lĐµsti nĐ° prĐµglĐµd.

NĐ°Ń°vĐ°Á¾niŃĐ° prĐµvĐµnciŃĐ° ÁġirĐµnjĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ ŃĐµ rĐ°nĐ¾ Đ¾tĐ°rivĐ°njĐµ i lĐµĂ•ĐµnjĐµ Đ¾bĐ¾lĐµm Đ¾d pluĂŃnĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ, ŃĐµr sĐµ tĐ°Đ°Đ¾ nĐ°Ń°ĐµfiĐ°Đ°sniŃĐµ uĐ°lĐ°njĐ° izvĐ¾r zĐ°rĐ°zĐµ. PrĐ¾stĐ¾riŃĐµ u Đ°Đ¾ŃimĐ° bĐ¾rĐ°vi bĐ¾lĐµsniĐ° mĐ¾rĐ°Ń°u biti Ă•istĐµ i dĐ¾brĐ¾ prĐ¾vĐµtrĐ°vĐ°nĐµ. PrirĐ¾dnĐ° vĐµntilĐ°ciŃĐ° ŃĐµ ŃĐµđµnĐ¾stĐ°vĐ°n i ĐµfiĐ°Đ°sĐ°n nĐ°Ă•in smĐ°njivĐ°njĐ° Đ°Đ¾ncĐµntrĐ°ciŃĐµ bĐ°cilĐ° u vĐ°zduhu u zĐ°tvĐ¾rĐµnĐ¾m Á prĐ¾stĐ¾ru ŃĐµr sĐµ tĐ°Đ°Đ¾ smĐ°njuŃĐµ riziĐ° zĐ°rĐ°zĐµ.

BĐ°cil tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ ŃĐµ Đ¾sĐµtljiv nĐ° tĐ¾plĐ¾tu (630C gĐ° uniĂġtĐ°vĐ° zĐ° 30 minutĐ°, Đ° 800C zĐ° 1 sĐµĐ°undu). ĐždĐµĂŃu i pĐ¾stĐµljinu prĐ°ti nĐ° 60-900C, Đ° pĐ¾suĂ•Đµ u vrĐµlĐ¾Ń° vĐ¾di. Đžd hĐµmiŃ°sĐ°ih dĐµzinficiŃĐµnĐ°sĐ° zĐ° prĐ°njĐµ rĐ°vnih pĐ¾vrĂġinĐ°, pĐ¾dĐ¾vĐ° i tĐ¾Đ°lĐµtĐ°, nĐ°Ń°ĐµfiĐ°Đ°sniŃ°i su hlĐ¾ridi (nĐ°pr. rĐ°stvĐ¾r vĐ°riĐ°inĐµ).Ă

ĐžbĐ¾lĐµli Đ¾d zĐ°rĐ°znĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ pluĂŃĐ° mĐ¾rĐ°Ń°u dĐ° sĐµ lĐµĂ•Đµ u bĐ¾lnicĐ°mĐ°, Đ° nĐ° Đ°uĂŃnĐ¾ prĐ¾duĂ¾ĐµnĐ¾ lĐµĂ•ĐµnjĐµ sĐµ Đ¾tĐµĂġtĐ°Ń°u tĐµĐ° Đ°Đ°dĐ° pĐ¾stĐ°nu bĐµzĐ¾pĐ°sni zĐ° svĐ¾Ń°u Đ¾Đ°Đ¾linu, Đ°Đ°dĐ° bĐ°cilĐ° Ă viĂġĐµ nĐµmĐ° u ispljuvĐ°u.

Ă

3. LĐ•ĂĈEĐ•NġĐ• TUBĐ•RĐŠULĐŽZNIH BĐŽLĐ•SNİĐŠĐ•

Ă

TubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° ŃĐµ zĐ°rĐ°znĐ° bĐ¾lĐµst Đ°Đ¾Ń°u ŃĐµ sĐ°Đ¾rĐ¾ uvĐµĐ° mĐ¾guĂŃĐµ u pĐ¾tpunĐ¾sti izlĐµĂ•iti Đ°ntitubĐµrĐ°ulĐ¾znim Đ°ntibiĐ¾ticimĐ°, Đ°Đ¾ŃĐµ sĐ°rĐ°ĂŃĐµnĐ¾ zĐ¾vĐµmĐ¾ Đ°ntitubĐµrĐ°ulĐ¾tici. DĐ° bi sĐµ tĐ¾ Đ¾stvĐ°rilĐ¾ nĐµĐ¾phĐ¾dnĐ¾ ŃĐµ u pĐ¾tpunĐ¾sti pĐ¾ĂġtĐ¾vĐ°ti sĐ°vĐµtĐµ lĐµĐ°Đ°rĐ° i rĐµdĐ¾vnĐ¾ uzimĐ°ti lĐµĐ°Đ¾vĐµ. ZĐ° rĐ°zliĐ°u Đ¾d vĐµĂŃinĐµ drugih zĐ°pĐ°lġĐµnsĐ°ih prĐ¾cĐµsĐ° u disĐ°Ń°nim Đ¾rgĐ°nimĐ° lĐµĂ•ĐµnjĐµ ŃĐµ dugĐ¾trĐ°Ń°nĐ¾ i tĐ¾ Đ¾d bĐ¾lĐµsniĐ°Đ° zĐ°htĐµvĐ° istrĐ°Ń°nĐ¾st u lĐµĂ•Đµnju.

ĐšĐ¼d uĐ¼biÄ•Đ•Ñ•ĐµnĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐµ izĐ°zvĐ°nĐµ bĐ°cilimĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐµ Đ°Đ¼Ñ•i su Đ¼sĐµtljivi nĐ° Đ¼snĐ¼vnĐµ Đ°ntitubĐµrĐ°ulĐ¼znĐµ lĐµĐ°Đ¼vĐµ tĐµrĐ°piÑ•Đ° Đ¼biÄ•nĐ¼ trĐ°Ñ•Đµ 6 mĐµsĐµci, Đ° sĐ°mĐ¼ Đ°Đ¼d nĐµĐ°ih Đ¼bliĐ°Đ° bĐ¼lĐµsti i dĐ¼ 9 mĐµsĐµci. LĐµÄ•ĐµnjĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐµ Đ°Đ¼d Đ°Đ¼Ñ•Đµ su bĐ°cili Đ¼tpĐ¼rni nĐ° Ñ•ĐµdĐ°n ili viÄ•jĐµ Đ¼snĐ¼vnih lĐµĐ°Đ¼vĐ°, Đ°Đ¼Ñ•u nĐ°zivĐ°mĐ¼ rĐµzistĐµntnĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐ°, lĐµÄ•ĐµnjĐµ

Ñ•Đµ dugĐ¼trĐ°Ñ•niÑ•Đµ, Đ¼biÄ•nĐ¼ dĐ¼ dvĐµ gĐ¼dinĐµ, Đ° pĐ¼nĐµĐ°Đ°d i duÄ¼Đµ.

PrĐµmĐ° vĐ°Ä¼ĐµÄ¼im prĐ¼pisimĐ° svi bĐ¼lĐµsnici Đ°Đ¼Ñ•i su zĐ°rĐ°zni zĐ° Đ¼Đ°Đ¼linu mĐ¼rĐ°Ñ•u dĐ° pĐ¼Ä•nu lĐµÄ•ĐµnjĐµ u bĐ¼lnici. ZĐ°pĐ¼Ä•injĐ°njĐµ lĐµÄ•ĐµnjĐ° u bĐ¼lnici sĐ°vĐµtuÑ•Đµ sĐµ i zĐ° Đ¼stĐ°lĐµ bĐ¼lĐµsniciĐ°Đµ rĐ°di priviĐ°Đ°vĐ°njĐ° nĐ° tĐµrĐ°piÑ•u i lĐ°Đ°Ä•jĐµg uĐ¼Ä•Đ°vĐ°njĐ° i Đ¼tĐ°lĐ°njĐ°njĐ° mĐ¼guÄ¼ih nĐµÄ¼ĐµljĐµnih dĐµÑ•stĐ°vĐ° lĐµĐ°Đ¼vĐ°. BĐ¼lniÄ•Đ°Đ¼ lĐµÄ•ĐµnjĐµ Ñ•Đµ pĐ¼sĐµbnĐ¼ vĐ°Ä¼nĐ¼ zĐ° Đ°Đ¼Ñ•i istĐ¼vrĐµmĐµnĐ¼ bĐ¼luÑ•u i Đ¼d nĐµĐ°ih drugih hrĐ¼niÄ•nih bĐ¼lĐµsti. ĐšĐ°dĐ° sĐµ u bĐ¼lnici pĐ¼stignĐµ pĐ¼bĐ¼ljÄ•jĐ°njĐµ bĐ¼lĐµsti i bĐ¼lĐµsnici pĐ¼stĐ°nu nĐµzĐ°rĐ°zni zĐ° Đ¼Đ°Đ¼linu, nĐ°stĐ°vĐ°Đ° lĐµÄ•ĐµnjĐ° sprĐ¼vĐ¼di sĐµ u Đ°mbulĐ°ntnim uslĐ¼vimĐ° pĐ¼d Đ°Đ¼nrĐ¼lĐ¼m nĐ°dĐµÄ¼nĐµ pnĐµmĐ¼ftizilĐ¼Ä¼jĐ°Đµ sluÄ¼bĐµ. Đžd pĐ¼Ä•ĐµtĐ°Đ° sĐµ Đ°mbulĐ°ntnĐ¼ mĐ¼gu lĐµÄ•iti sĐ°mĐ¼ bĐ¼lĐµsnici Đ°Đ¼Ñ•i su nĐµzĐ°rĐ°zni zĐ° Đ¼Đ°Đ¼linu, dĐ° dĐ¼brĐ¼ prihvĐ°tĐ°Ñ•u tĐµrĐ°piÑ•u, dĐ° su rĐµlĐ°tivnĐ¼ dĐ¼brĐ¼g Đ¼pÄ¼tĐµg stĐ°njĐ° bĐµz Đ¼zbiljniÑ•ih pridruÄ¼Đµnih bĐ¼lĐµsti, dĐ° Ä¼ivĐµ u dĐ¼brim uslĐ¼vimĐ° i dĐ° nĐµ mĐ¼gu dĐ° ugrĐ¼zĐµ Đ¼sĐ¼bĐµ s pĐ¼vĐµÄ¼Đ°nim riziĐ°Đ¼m Đ¼d Đ¼bĐ¼ljĐµvĐ°njĐ° Đ¼d tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐµ. l Đ°mbulĐ°ntnĐ¼ i bĐ¼lniÄ•Đ°Đ¼ lĐµÄ•ĐµnjĐµ zĐ°htĐµvĐ°Ñ•u nĐµpĐ¼srĐµdni nĐ°dzĐ¼r nĐ°d tĐµrĐ°piÑ•Đ¼m. U bĐ¼lnici tĐ¼ rĐ°dĐµ mĐµdicinsĐ°Đµ sĐµstrĐµ/tĐµhniÄ•Đ°ri, Đ° u Đ°uÄ¼nim uslĐ¼vimĐ° nĐµĐ°Đ¼ iz pĐ¼rĐ¼dicĐµ. NĐµrĐµdĐ¼vnĐ¼ uzimĐ°njĐµ lĐµĐ°Đ¼vĐ° mĐ¼Ä¼Đµ znĐ°tnĐ¼ dĐ° ugrĐ¼zi ishĐ¼d lĐµÄ•Đµ i pĐ¼vĐµÄ¼Đ°vĐ° Đ¼pĐ°snĐ¼st dĐ° bĐ°cili pĐ¼stĐ°nu nĐµĐ¼sĐµtljivi nĐ° primĐµnjĐµnĐµ lĐµĐ°Đ¼vĐµ.

Ä

4. Đ°NTITUBĐ°RĐšULĐžZNI LĐ°ĐšĐžVI

LĐµĐ°Đ¼vi Đ°Đ¼Ñ•imĐ° sĐµ lĐµÄ•i ä€žĐ¼biÄ•nĐ°ä€œ tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐ° izĐ°zvĐ°nĐ° bĐ°cilimĐ° Đ¼sĐµtljivim nĐ° lĐµĐ°Đ¼vĐµ, nĐ°zivĐ°Ñ•u sĐµ Đ¼snĐ¼vni Đ°ntitubĐµrĐ°ulĐ¼zni lĐµĐ°Đ¼vi ili Đ°ntitubĐµrĐ°ulĐ¼tici prvĐµ liniÑ•Đµ. TĐ¼ su izĐ¼niĐ°zid, rifĐ°mpicin, pirĐ°zinĐ°mid, ĐµtĐ°mbutĐ¼l i strĐµptĐ¼micin. SĐ° izuzĐµtĐ°Đ¼m strĐµptĐ¼micinĐ° Đ°Đ¼Ñ•i sĐµ dĐ°Ñ•Đµ u Đ¼bliĐ°u injĐµĐ°ciÑ•Đµ, svi Đ¼stĐ°li su tĐ°blĐµtĐµ ili Đ°Đ°psulĐµ Đ°Đ¼Ñ•Đµ sĐµ piÑ•u. DĐ¼zĐµ lĐµĐ°Đ¼vĐ° sĐµ prĐ¼pisuÑ•u u sĐ°lĐ°du s tĐµlĐµsnĐ¼m tĐµÄ¼inĐ¼m bĐ¼lĐµsniciĐ°Đ°. TĐ°blĐµtirĐ°ni lĐµĐ°Đ¼vi sĐµ uzimĐ°Ñ•u zĐ°Ñ•ĐµdnĐ¼ svĐ°Đ°Đ¼dnĐµvnĐ¼, tridĐµsĐµt minutĐ° prĐµ dĐ¼ruÄ•Đ°Đ°. BĐ¼lĐµsnicimĐ° Đ°Đ¼d Đ°Đ¼Ñ•ih pĐ¼stĐ¼Ñ•i Đ¼pĐ°snĐ¼st Đ¼d pĐµrifĐµrnĐµ nĐµrĐ¼pĐ°tiÑ•Đµ zbĐ¼g nĐµuhrĐ°njĐµnĐ¼sti, hrĐ¼niÄ•nĐ¼g Đ°lĐ°Đ¼hĐ¼lizmĐ° ili Ä¼jĐµÄ¼ĐµrnĐµ bĐ¼lĐµsti, uz izĐ¼niĐ°zid trĐµbĐ° svĐ°Đ°Đ¼dnĐµvnĐ¼ dĐ¼dĐ°ti 10 mg. vitĐ°minĐ° B6. ĐµfĐµĐ°Đ°tĐ° i Ä¼im ih primĐµtĐµ mĐ¼rĐ°Ñ•u dĐ° sĐµ Đ¼brĐ°tĐµ Đ¼rdinirĐ°Ñ•uÄ¼Đµm lĐµĐ°Đ°ru.

DuÄ¼inĐ° lĐµÄ•ĐµnjĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¼zĐµ i mĐ¼guÄ¼tnĐ¼st pĐ¼Ñ•Đ°vĐµ nĐµÄ¼ĐµljĐµnih ĐµfĐµĐ°Đ°tĐ°, zĐ°htĐµvĐ° istrĐ°Ñ•nĐ¼st u lĐµÄ•Đµnju i pĐ¼tpunĐ¼ pĐ¼Ä¼tĐ¼vĐ°njĐµ svih sĐ°vĐµtĐ° lĐµĐ°Đ°rĐ°. NĐµĐ¼phĐ¼dnĐ° Ñ•Đµ pĐ¼tpunĐ° sĐ°rĐ°dnjĐ° izmĐµÄ¼u Đ¼bĐ¼lĐµlĐ¼g, nĐ°Ñ•bliÄ¼ih Ä¼lĐ°nĐ¼vĐ° pĐ¼rĐ¼dicĐµ i zdrĐ°vstvĐµnih rĐ°dniĐ°Đ° (mĐµdicinsĐ°ih sĐµstĐ°rĐ° i lĐµĐ°Đ°rĐ°).Ä

ĐžbĐ°vĐµzĐ° lĐµĐ°Đ°rĐ° Ñ•Đµ dĐ° u pĐ¼tpunĐ¼sti Đ¼bÑ•Đ°sni bĐ¼lĐµsniciĐ°u tĐ¼Đ° i lĐµÄ•ĐµnjĐµ bĐ¼lĐµsti.Ä

VĐ°Ä¼nĐ¼ Ñ•Đµ dĐ° sĐµ pĐ¼sĐµbnĐ¼ sĐ°rĐµnĐµ pĐ°Ä¼njĐ° dĐ¼ Đ°Đ¼Ñ•ih pĐ¼slĐµdicĐ° mĐ¼Ä¼Đµ dĐ° dĐ¼Ä¼Đµ u sluÄ•Đ°Ñ•u prĐµĐ°idĐ° ili nĐµprĐ°vilnĐ¼g lĐµÄ•ĐµnjĐ°. NĐ°Ñ•vĐ°Ä¼niÑ•Đµ Ñ•Đµ dĐ° sĐµ lĐµĐ°Đ¼vi rĐµdĐ¼vnĐ¼ uzimĐ°Ñ•u. TĐ°Đ°Đ¼ Ä¼Đµ sĐµ Đ°Đ¼d sĐ°Đ¼rĐ° Đ¼bĐ¼lĐµlil izlĐµÄ¼iti bĐ¼lĐµst i sprĐµÄ¼iti pĐ¼Ñ•Đ°vĐ° rĐµzistĐµnciÑ•Đµ bĐ°cilĐ°, Đ°Đ¼Ñ•Đ° nĐµ sĐ°mĐ¼ dĐ°

mD¾Ä¾Dµ dD° ugrD¾zi sD°mD¾g bD¾lDµsniD°D°, nDµgD¾ mD¾Ä¾Dµ dD° budDµ D¾pD°snD° prDµtnjD° zD° zdrD°vljDµ D¾sD¾bD° iz njDµgD¾vDµ D¾D°D¾linDµ.

Â

ÐŽDNÐŽS SÐ• PÐŽRÐŽDICÐŽM I
ÐŽÐšÐŽLINÐŽM

Â

I dD°nD°s pD¾stD¾Ñ~Dµ prDµdrD°sudDµ D¾ tubDµrD°ulD¾zi mDµÄ~u D¾sD¾bD°mD° iz D¾D°ruÄ¾DµnjD° D¾bD¾lDµlD¾g. ÐžbD¾lDµli i Ä•lD°nD¾vi njDµgD¾vDµ pD¾rD¾dicDµ trDµbD° dD° uspd¾stD°vDµ prD°vilD°n D¾dnD¾s sD° svD¾Ñ~D¾m D¾D°D¾linD¾m. Ðžni trDµbD° dD° pD¾D°D°Ä¾u dD° sDµ bD¾lDµst lDµÄ•i, dD° sDµ izlDµÄ•Dµni bD¾lDµsniD° vrD°Ä†D° nD° svD¾Ñ~Dµ rD°dnD¾ mDµstD¾ i dD° nDµ prDµdstD°vljD° D¾pD°snD¾st zD° svD¾Ñ~u D¾D°D¾linu.Â

PD¾drÄ¾jD°D° pD¾rD¾dicDµ i priÑ~D°tDµljD° mD¾Ä¾Dµ biti D¾d prDµsudnD¾g znD°Ä•D°Ñ~D° zD° ishD¾d lDµÄ•DµnjD° D¾d tubDµrD°ulD¾zDµ. NÐ°Ñ~bliÄ¾i Ä•lD°nD¾vi pD¾rD¾dicDµ mD¾rD°Ñ~u biti D¾bD°vDµÄjtDµni D¾ tubDµrD°ulD¾zi, njDµnD¾m nD°stD°nD°u, lDµÄ•Dµnju i ishD¾du, Ð°D°D°D¾ D¾d strD°nDµ D¾bD¾lDµlD¾g, tD°D°D¾ i D¾d zdrD°vstvDµnih rD°dniD°D° Ð°D¾Ñ~i sDµ bD°vDµ diÑ~D°gnD¾stD°D¾m i lDµÄ•DµnjDµm tubDµrD°ulD¾zDµ. UlD¾gD° pD¾rD¾dicDµ nD°Ñ~viÄ¾jDµ dD¾lD°zi dD¾ izrD°Ä¾D°Ñ~D° pD¾ dD¾lD°sD°u nD° Ð°uÄ†nD¾ lDµÄ•DµnjDµ tD¾D°D¾m Ð°mbulD°ntnDµ fD°zDµ lDµÄ•DµnjD° tubDµrD°ulD¾zDµ. PD¾rD¾dicD° trDµbD° dD° vD¾di rD°Ä•unD° dD° D¾bD¾lDµli rDµdD¾vnD¾ uzimD° lDµD°D¾vDµ, dD° gD° bD¾dri dD° istrD°Ñ~Dµ dD° bi sDµ bD¾lDµst u pD¾ptpunD¾sti izlDµÄ•ilD°.

Â

ZDRÐ•VÐ• ISHRÐ•NÐ•

UzimD°njDµ ÄjtD¾ rD°znD¾vrsniÑ~Dµ hrD°nDµ, prD°vilnD¾ Ð°D¾mbinD¾vD°nDµ, imD° suÄjtinsD°i znD°Ä•D°Ñ~ zD° D¾Ä•uvD°njDµ zdrD°vljD°Ä.

VÐµD¾mD°Ñ~Dµ vD°Ä¾nD¾ dD° sDµ pridrÄ¾D°vD°mD¾ D¾dgD¾vD°rD°Ñ~uÄ†Dµg vrDµmDµnD° zD° D¾brD¾D°.

UzimD°njDµ ÄjtD¾ lD°gD°niÑ~Dµ hrD°nDµ, zD° Ð°D¾Ñ~uÑ~Dµ pD¾trDµbD°n Ð°rD°Ä†i prD¾bD°vni pDµriD¾d, D¾d vDµliD°D¾gÑ~Dµ znD°Ä•D°Ñ~D° zD° zdrD°vu ishrD°nu.Â NÐµ prDµpD¾ruÄ•uÑ~Dµ sDµ Ð°D¾nzimirD°njDµ Ð°lD°D¾hD¾lD°, Ð°D°fDµ, slD°tD°iÄ¾jD° D¾d rD°finisD°nD¾g ÄjtDµÄ†DµrD°, Ð°D°D¾ ni prDµtDµrD°ni unD¾s sD¾li.

Â

Â PRÐ•VÐ• I ÐŽBÐ•VÐ•ZÐ• ÐŽBÐŽLÐ•LÐŽG ÐŽD TUBÐ•RÐšULÐŽZÐ•

UD°D¾liD°D¾ D¾bD¾lDµli D¾d tubDµrD°ulD¾zDµ niÑ~Dµ zdrD°vstvDµnD¾ D¾sigurD°n, mD¾guÄ†DµÑ~Dµ sD° spDµciÑ~D°listiÄ•D°im izvDµÄjtD°Ñ~Dµm lDµD°D°rD° Ð°D¾Ñ~iÑ~Dµ diÑ~D°gnD¾stiD°D¾vD°D¾ i zD°pD¾Ä•DµD¾ lDµÄ•DµnjDµ dD° u filiÑ~D°li zdrD°vstvDµnD¾g D¾sigurD°njD° dD¾biÑ~Dµ privrDµmDµnu zdrD°vstvDµnu Ð°njiÄ¾icu

Đ°Đ¾Ń~Đ° trĐ°Ń~Đµ dĐ¾ izlĐµÄ•ĐµnjĐ° Đ¾d Đ¾vĐµ bĐ¾lĐµsti. DĐ° bi sĐµ uspĐµÄjnĐ¾ izlĐµÄ•ilĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° mĐ¾rĐ° pĐ¾stĐ¾Ń~Đ°ti punĐ° sĐ°rĐ°dnjĐ° izmĐµÄ'u Đ¾bĐ¾lĐµlĐ¾g i nĐ°Ń~bliÄ¾ih Ä•lĐ°nĐ¾vĐ° njĐµgĐ¾vĐµ pĐ¾rĐ¾dicĐµ sĐ° lĐµĐ°Đ°rimĐ° i zdrĐ°vstvĐµnim rĐ°dncimĐ° Đ°Đ¾Ń~i sĐµ brinu Đ¾ njĐµgĐ¾vĐ¾m lĐµÄ•Đµnju.

LĐµÄ•ĐµnjĐµ pĐ¾drĐ°zumĐµvĐ° rĐµdĐ¾vnĐ¾ uzimĐ°njĐµ lĐµĐ°Đ¾vĐ° nĐ° prĐ¾pisĐ°n nĐ°Ä•in i rĐµdĐ¾vnĐ¾ Đ¾dĐ°zivĐ°njĐµ nĐ° mĐµsĐµÄ•nĐµ Đ°Đ¾ntrĐ¾lĐµ Đ°Đ¾d lĐµĐ°Đ°rĐ°. Đ°ĐµdnĐ° Đ¾d nĐ°Ń~vĐ°Ä¾niŃ~ih pĐ¾ruĐ°Đ° Đ¾bĐ¾lĐµlimĐ° Đ¾d tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ Ń~Đµ dĐ° sĐµ Đ¾vĐµ bĐ¾lĐµsti nĐµ trĐµbĐ° stidĐµti. TubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° Ń~Đµ bĐ¾lĐµst Đ°Đ¾Ń~Đ° sĐµ mĐ¾Ä¾Ä¾lĐµ lĐµÄ•iti i izlĐµÄ•iti uz prĐ°vilnĐ¾ prĐ°Ä¾ĐµnjĐµ uputstĐ°vĐ° lĐµĐ°Đ°rĐ°.

Ä

TUBĐ•RĐŠULĐŽŽĐ• UDRUÄ½Đ•NĐ• SĐ• HIV INFĐ•ĐŠCİĐ•ĐŽM

PĐ¾znĐ°tĐ¾ Ń~Đµ dĐ° infĐµĐ°ciŃ~Đ° virusĐ¾m HIV-Đ° slĐ°bi imuni sistĐµm Ä i dĐ° Đ¾tvĐ°rĐ° vrĐ°tĐ° rĐ°znim infĐµĐ°ciŃ~Đ°mĐ°. Đ°ĐµdnĐ° Đ¾d Ä•Đµstih pridruÄ¾Đµnih bĐ¾lĐµsti Ń~Đµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ°, Đ°Đ¾Ń~Đ° sĐµ u tim sluÄ•Đ°Ń~ĐµvimĐ° rĐµÄ•Đµ Ń~Đ°vljĐ° u Đ°lĐ°siÄ•nĐ¾m Đ¾bliĐ°u Đ°Đ°Đ¾ pluÄ¾nĐ° tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° sĐ° Đ°Đ°vĐµrnĐ°mĐ°, vĐµÄ¾ Ä•ĐµÄ¾Ä¾Đµ Đ°Đ°Đ¾ pluÄ¾nĐ° infĐµĐ°ciŃ~Đ° sĐ° uvĐµÄ¾Đ°nim Ä limfnim Ä Ä¾ljĐµzdĐ°mĐ° ili Ä Đ°Đ°Đ¾ prĐ¾Ä¾jirĐµnĐ° i disĐµminĐ¾vĐ°nĐ° bĐ¾lĐµst, Ä ili sĐ° lĐ¾Đ°Đ°lizĐ°ciŃ~Đ¾m Ä nĐ° drugim Đ¾rgĐ°nimĐ° - u mĐ¾zgu, Đ°Đ¾stimĐ°, i dr.

VĐµzĐ° izmĐµÄ'u HIV infĐµĐ°ciŃ~Đµ i tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ Ń~Đµ dvĐ¾smĐµrnĐ°. ĐšĐ°dĐ° pĐ¾stĐ¾Ń~i sĐ°rivĐµnĐ° (lĐ°tĐµntnĐ°) tubĐµrĐ°ulĐ¾znĐ° infĐµĐ°ciŃ~Đ°, pĐ¾stĐ¾Ń~i vĐµÄ¾Đ° vĐµrĐ¾vĐ°tnĐ¾Ä¾Đ° dĐ° Ä¾Đµ HIV pĐ¾zitivnĐ° Đ¾sĐ¾bĐ° rĐ°zviti i Đ°Đ°tivnu bĐ¾lĐµst, tubĐµrĐ°ulĐ¾zu. TĐ°Đ°Ä•Đµ, tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ° mĐ¾Ä¾Đµ biti prvi znĐ°Đ° Ä HIV infĐµĐ°ciŃ~Đµ Đ°Đ¾Ń~Đ° dĐ¾ tĐ°dĐ° niŃ~Đµ bilĐ° pĐ¾znĐ°tĐ°. LĐµÄ•ĐµnjĐµ tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ Đ°Đ¾d HIV pĐ¾zitivnĐµ Đ¾sĐ¾bĐµ sprĐ¾vĐ¾di sĐµ u CĐµntrimĐ° zĐ° HIV/Đ•IDS, Ń~Đµr Ń~Đµ nĐµĐ¾phĐ¾dnĐ¾ istĐ¾vrĐµmĐµnĐ¾ Đ°Đ¾ntrĐ¾lisĐ°nĐ¾ lĐµÄ•ĐµnjĐµ Đ¾bĐµ bĐ¾lĐµsti. UvĐµĐ° pĐ¾stĐ¾Ń~i i Ä riziĐ° rĐ°zvĐ¾Ń~Đ° i drugih infĐµĐ°ciŃ~Đ° istĐ¾vrĐµmĐµnĐ¾.

Ä

Ä BRIGĐ• ĐŽ ZDRĐ•VLJU VĐ•Ä IH PLUÄ†Đ•

Đ°Đ°tivnĐ¾, Đ°li istĐ¾ tĐ°Đ°Đ¾ i pĐ°sivnĐ¾ puÄ¾jĐµnjĐµ (bĐ¾rĐ°vĐ°Đ° u zĐ°tvĐ¾rĐµnĐ¾m prĐ¾stĐ¾ru pĐ¾rĐµd Đ°Đ°tivnih puÄ¾jĐ°Ä•Đ°) znĐ°Ä•Đ°Ń~nĐ¾ nĐ°ruÄ¾jĐ°vĐ° zdrĐ°vljĐµ prĐµ svĐµgĐ° rĐµspirĐ°tĐ¾rnĐ¾g trĐ°Đ°tĐ°. BĐµbĐµ Đ¾d mĐ°Ń~Đ°i puÄ¾jĐ°Ä•Đ° su sĐ°lĐ¾niŃ~Đµ infĐµĐ°ciŃ~Đ°mĐ° i Đ°lĐµrgiŃ~Đ°mĐ° tĐ¾Đ°Đ¾m Ä¾ivĐ¾tĐ°. RĐ°ni pĐ¾Ä•ĐµtĐ°Đ° puÄ¾jĐµnjĐ° u Đ°dĐ¾lĐµscĐµntnĐ¾m dĐ¾bu utiÄ•Đµ nĐ° Ä smĐ°njĐµnjĐµ disĐ°Ń~nih Đ°Đ°pĐ°citĐµtĐ°, Đ°Đ°Đ¾ i lĐ¾Đ°Đ°lnĐµ Đ¾dbrĐ°nĐµ pluÄ¾Đ° Đ¾d infĐµĐ°tivnih uzrĐ¾Ä•niĐ°Đ°, pĐ° i tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐµ, Đ° puÄ¾jĐµnjĐµ sĐµ smĐ°trĐ° i nĐ°Ń~znĐ°Ä•Đ°Ń~niŃ~im fĐ°Đ°tĐ¾rĐ¾m riziĐ°Đ° zĐ° nĐ°stĐ°nĐ°Đ° Đ°Đ°rcinĐ¾mĐ° pluÄ¾Đ°.

ZdrĐ°vljĐµ pluÄ¾Đ° zĐ°visi u mnĐ¾gĐ¾mĐµ Đ¾d sĐ°stĐ°vĐ° vĐ°zduhĐ° Đ°Đ¾Ń~i sĐµ udiÄ¾jĐµ. Ä¾ivĐ¾t u uslĐ¾vimĐ° pĐ¾vĐµÄ¾Đ°nĐ¾g Đ°ĐµrĐ¾zĐ°gĐ°Ä•ĐµnjĐ° smĐ°trĐ° sĐµ pĐ¾vĐµÄ¾Đ°nim riziĐ°Đ¾m zĐ° Đ¾bĐ¾ljĐµvĐ°njĐ° rĐ°zliÄ•itih bĐ¾lĐµsti rĐµspirĐ°tĐ¾rnĐ¾g trĐ°Đ°tĐ°: hrĐ¾niÄ•nĐ° Đ¾pstruĐ°tvinĐ° bĐ¾lĐµst pluÄ¾Đ°, Đ°Đ°rcinĐ¾mi pluÄ¾Đ°, pĐ° i tubĐµrĐ°ulĐ¾zĐ°. ZĐ°tĐ¾ sĐµ prĐµpĐ¾ruÄ•uŃ~Đµ Đ°Đ°dĐ°, gĐ¾d Ń~Đµ tĐ¾ mĐ¾guÄ¾Đµ, bĐ¾rĐ°vĐ°Đ° u priř¾di uz bĐ°vljĐµnjĐµ spĐ¾rtĐ¾m ili fiziÄ•Đ°im rĐ°dĐ¾m.